

Согласно со член 15 став 1 алинеја 1, а во врска со член 24 став 1 алинеја 7 од Статутот на Сојузот на здруженија на пензионерите на Македонија, Извршниот одбор на Сојузот, на седницата на **16.12.2023** година, донесе

ПРЕДЛОГ – ПРОГРАМА
ЗА РАБОТА НА СОЈУЗОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ПЕНЗИОНЕРИТЕ
НА МАКЕДОНИЈА, ЗА 2023 ГОДИНА

I ВОВЕД

В.

Со Статутот на Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија се утврдени целите и дејностите, организационата поставеност и функционирањето на Сојузот. За остварување на целите и задачите Сојузот ги остварува преку годишна Програма за работа со извршување на постојани активности на Сојузот и активности кои се карактеристични само за соодветната година. Заради улогата на Програмата како значаен документ ја донесува Собранието на СЗПМ, а претседателот на Извршниот одбор организира подготвување и извршување на програмираните задачи.

Во извршување на програмираните активности како носители се органите и работните тела на СЗПМ во соработка со здруженијата на пензионерите - членки на СЗПМ.

II МОМЕНТАЛНА СОСТОЈБА

Во Сојузот како невладина, непартиска и мултиетничка организација има 53 здруженија на пензионери, во кои членуваат корисници на старосна, семејна и инвалидска пензија, со над 280 000 членови-пензионери.

Со олабавување на мерките во врска со пандемијата ковид 19, моменталната состојба наметнува целосно ангажирање на Сојузот во остварување на целите и задачите утврдени со Статутот и Програмата за работа, за 2023 година.

III ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Целите и задачите се утврдени со членот 11 од Статутот на СЗПМ како што е следење на остварување на уставните и законските права на корисниците на пензија, заштита и промоција на социјалните права и интересите на пензионерите, унапредување на социјалната положба и интеграција и подобрување на животниот стандард на корисниците на пензија. Сојузот и оваа година ќе продолжи да ги промовира правата и интересите на пензионерите со поведување разни иницијативи за измена на законските прописи и со различни активности ќе учествува во градење јавно мислење и креирање на политиките кои се однесуваат на пензионерите.

Значајна цел и оваа година е да продолжи претставувањето на правата и интересите на пензионерите пред државните органи во заштита и унапредување на правата од пензиското и инвалидското осигурување, остварување поцелосна и поквалитетна здравствена заштита, збогатување и унапредување на културните, спортските и социјално-хуманитарните потреби на пензионерите, како мерки надвор од пензискиот систем.

IV СЛЕДЕЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА (МОНОТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА)

Мониторингот и евалуацијата се во надлежност на Извршниот одбор на СЗПМ кој преку информации, периодични извештаи и Годишен извештај дава отчет на извршување на задачите програмирани за соодветната година. Се согледува извршувањето на предвидените активности или пак се изнесуваат причините поради кои одредени активности не биле извршени.

V ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Средствата за финансирање на Програмата се предвидени со Финансискиот план на СЗПМ за 2023 година. Средствата ќе се обезбедат од дел на членарината на здруженијата како изворен приход, донации, проекти, реклами и др.

VI ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ

1. Заштита на правата од пензиското и инвалидското осигурување

- Оваа активност опфаќа заложби на Сојузот за редовна исплата и усогласување на пензиите;
- тековно следење на движењето на параметрите за усогласување на пензиите, соодносот на пензијата и просечната плата како мерило за вредноста на пензијата;
- подготвување на согледувања и информации за движењето на осигурениците и корисниците на пензија како битни елементи за обезбедување на средства за исплата на пензиите;
- давање мислење по предлози за измена на ЗПИО и други закони, особено кога тоа е од значење за обезбедување на материјална и социјална сигурност на пензионерите.

2. Предлози за унапредување на формулата за усогласување на пензиите

Со новата методологија за усогласување на пензиите преточена во измените на Законот за пензиското и инвалидското осигурување се постигна основната цел, пензиите да се усогласуваат со еднаков процент - како дел од порастот на платите и дел од трошоците на животот. На овој начин се постигна баланс меѓу параметрите од кои зависи одржување на реалната вредност на пензијата. **И кога се работеше на новата методологија беше присутно изедначено мислење дека и понатаму ќе се работи на унапредување на формулата за усогласување на пензиите. За постигнување на таа цел во 2023 година,**

со државните органи ќе се работи на прашањето за усогласување на пензиите и тоа поради следните причини:

- Со измените на член 37 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување е утврдено дека пензиите се усогласуваат на 1 март и на 1 септември и тоа со 50% од порастот на трошоците на животот и 50% од порастот на платите, споредено со полугодите во однос на претходното полугодие на годината. Законодавецот усогласувањето на пензиите го уредува користејќи ја следната дикција “Пензиите се усогласуваат на 1 март и на 1 септември...” Несомнено е дека со ова законско решение пензионерите остануваат четири месеци без тековно усогласување. Образложението дека во март се објавувале податоците за порастот на платите и трошоците на животот го повредува правото на пензионерот пензијата да се усогласува 12 месеци во годината. Фактот што податокот за усогласување се објавува подоцна нема основ да се скуси за 4 месеци усогласувањето кое без проблем може да се исплатува како разлика.

Од изложеното се предлага пензиите да се усогласуваат од 1 јануари и од 1 јули во тековната година со што ќе се обезбеди тековно усогласување цела година, **предлог за кој во наредната година ќе се ангажира Сојузот.** На овој начин се усогласуваат и пензиите во земјите од нашето опкружување со кои имаме исти, односно слични пензиски системи.

-Вториот предлог во однос на усогласување на пензиите е да се создаде правен основ за дегресивно усогласување на пензиите во одделни периоди **што како предлог беше даден и при усвојување на новата методологија.** Во периоди кога има значителен пораст на трошоците на животот се покажува потребата од дегресивно усогласување, односно во одделни периоди пониските пензии да се зголемат со поголем процент. За да се доближи поблиску информација до пензионерите тоа би се применило на начин така што од вкупниот процент за усогласување на пензиите со повисок процент би се зголемиле пониските пензии.

3. Предлози за најнизок и највисок и најнизок износ на пензија

-Кај најнискиот однос предлозите ќе бидат во насока во рационализација на износите и место девет најниски износи ќе се предложат три најниски износи земајќи ги највисоките износи определени за пензионери кои правото на пензија го оствариле според прописи од ПИО пред 1993 година.

-Се анализира и ќе се предложи рационално решение за највисок износ на пензија кој ќе биде компатибилен со висината на останатите пензии.

4. Здравствено осигурување и здравствена заштита

- натамошна заложба на СЗПМ за ослободување на пензионерите од целосна партиципација почнувајќи од дијагностика до болничко лекување;

- до целосно ослободување од партиципација СЗПМ како програмска задача предлага и побара лимитот за ослободување на пензионерите од болничка партиципација од 14.000 да се зголеми на 18.400 денари пензија;

- редовно ажурирање на позитивната листа на лекови со лекови согласно со достигнувањата во медицинската наука;

- целосна покриеност на руралните средини со теренски доктор и подвижна аптека;

- можност пензионерите да се лекуваат и во приватни болници со доплата на разликата од државната до цената во приватните медицински установи;
- предлози за подобрување на мој термин што ќе биде во фокус на Комисијата за здравство и социјална политика на Сојузот.

5. Спортските и културните активности на пензионерите

- Во 2023 година овие активности ќе се одвиваат со целосна содржина на спортските дисциплини согласно со Правилникот за спорт.
 - Регионалните и Републичката ревија на песни, музика и игри во 2023 година, како манифестации од национален карактер ќе се одвиваат со побогата содржина опфаќајќи ја целосната содржина на националниот фолклор.
- Изборот на здруженија кои ќе учествуваат на Републичката ревија во 2023 година, ќе се избераат согласно со одредбите на Правилникот за ревиите на песни, музика и игри.
- За спроведување на ревиите ќе се изработат нови насоки кои ќе одговараат на условите за нивна реализација во 2023 година.

6. Пензионерски, односно старски домови и сервиси за социјално домување

- Во 2023 година ќе се реактивираат предлозите содржани во Информација за состојбите и функционирањето на пензионерските и старските домови, до надлежните државни органи.
- Сојузот преку Комисијата за старски и пензионерски домови и стандард ќе го следи пензионерскиот стандард преку исплата и усогласување на пензиите како и со мерки надвор од пензискиот систем ќе следи и ќе презема мерки за подобрување на стандардот на пензионерите. Во 2023 година од СЗПМ беа предложени антикризни мерки и дел од нив прифатени и во донесениот Закон за антикризни мерки. Овие мерки се од краткорочен карактер, а во 2023 година Сојузот ќе работи на воспоставување на долгорочни мерки за заштита на стандардот на пензионерите, покрај исплата на пензиските давања.
- Ќе продолжи со соработка со здруженијата и со работни средби со градоначалниците во општините за поголема грижа за возрасните жители во општината.

7. Значајна активност на Правно-економскиот форум

Во 2023 година по донесување на новиот закон за здруженија и фондации и прописите од даночната сфера ќе се согледа како тие ќе се реперкуираат на Сојузот и здруженијата како граѓански организации, со преземање активности за измени и дополнување на постојните акти.

8. Согледување на функционирање на волонтерството по здруженија на пензионери

- Волонтерството е основна карактеристика на секоја граѓанска организација и затоа во 2023 година ќе се согледа како функционира во повеќе сегменти во здруженијата и Сојузот.
- Колку волонтерството како давање на услуги на пензионерите по здруженијата на пензионерите е застапено и се практикува во редовното работење. И оваа година на здруженијата повторно ќе им биде доставен проектот Волонтерство.

- Создавање услови за одвивање на волонтерството.

9. Следење на воведување на Пензионерската социјална карта

- Постојано ќе се следи воведувањето на овој социјален документ во Битола, Валандово, Македонска Каменица и Пробиштип.

10. Активности за заштита на човековата околина

- се грижи во унапредување на животната средина во соработка со надлежните органи;

- подготвување на промотивен материјал за подигање на свеста за зачувување здрава околина што е особено важно за пензионерите;

- давање препораки до здруженијата на пензионерите во организирање на сопствени и инклузивни активности во општината кога се организираат еколошки акции.

11. Состаноци со претседателите на здруженијата

- заеднички средби со претседателите на здруженијата на пензионерите;

- работни средби во здруженијата на пензионерите;

- на тие состаноци, односно, средби ќе се разгледуваат прашања битни за сите здруженија и посебно за одделно здружение на пензионери.

12. Информирање за работата на Регистрираната организација за солидарен фонд и членарина

- решавање на актуелни прашања од работата на оваа организација;

- состојбата со уточнување на податоците за членовите по здруженија;

- соработка со инвалидските сојузи;

- реализација на договорот со Фондот на ПИОМ за размена на податоци.

13. Организирање работилници за финансиско работење

- информирање на здруженијата на пензионерите за новини во финансиското работење;

- водење евиденција во чекор со новините во финансиската сфера;

- решавање или поведување иницијативи за унапредување на оваа област во интерес на здруженијата на пензионерите.

14. Организирање работилници со дописниците на весникот “Пензионер плус”

- подобрување на содржината на весникот “Пензионер плус”;

- акцент да се стави со подготвување на критички текстови на пензионерското организирање;

- актуелни текстови поврзани со материјалниот и социјалниот статус на пензионерите;

- дописи за станбените единици каде што живеат пензионерите и колку им се посветува внимание на пензионерите;

- улогата на општината во унапредување на пензионерското организирање со доследна примена на членот 22 од Законот за локална самоуправа.

15. Поттикнување и поддршка на издавачката дејност и творештвото

- Сојузот и во 2023 година ќе продолжи да ја поддржува издавачката дејност и творештвото;
- ќе се поттикнува творештвото бидејќи творењето помага полесно да се надмине осаменоста која зад себе ќе остави трајни вредности.

16. Координативно тело на активи на пензионерки

- се очекува и во 2023 година активите на пензионерки да ја практикуваат социјално-хуманитарната дејност особено на осамени и пензионери од рурални средини;
- активите на пензионерки и во 2023 година ќе бидат моторна сила на практикување на принципите на заемност и солидарност затоа што пензионерот знае кога треба да помогне на друг, бидејќи и тој може да се најде во ситуација да побара помош од друг пензионер;
- размена на искуства и соработка меѓу активите во текот на годината;
- соработка со други организации кои работат со стари лица.

17. Заштита од семејно насилство и дискриминација

- во 2023 година, во фокус ќе биде и доследна примена на Законот за заштита од дискриминација што подразбира исклучување, разликување и ограничување, вознемирување на одредена целна група, што наша заложба е тоа да не бидат пензионерите;
- значајно е и следење на Законот за заштита од семејно насилство што подразбира заштита од малтретирање, повредување, загрозување, физичко и економско насилство на пензионерската популација како ризична целна група;
- препораки до здруженијата на пензионери за одржување на предавања, односно информирање, како да се заштитат од семејно насилство и дискриминација со користење на предвидените казнени механизми за заштита.

18. Соработка со владини и невладини организации и институции

- соработка со државните органи особено со Министерството за труд и социјална политика, Министерството за здравство и др.;
- соработка со Фондот на ПИОМ особено во делот на размена на податоците и дозначување на средствата на име членарина;
- соработка со Црвениот крст на централно и локално ниво;
- соработка со ЗЕЛС како асоцијација на општините во државата.

19. Меѓународна соработка со другите сојузи во нашето опкружување

- во 2023 ќе се одвива и меѓународната соработка, пред сè, со земјите од нашето опкружување;
- учество на фестивалот “Трето животно доба” во Љубљана.

20. Информирање во СЗПМ и пошироката јавност

- весникот “Пензионер плус” ќе биде столбот на информирањето на пензионерите и во 2023 година;

- здруженијата на пензионери да изнајдат начини како весникот “Пензионер плус” да биде достапен на пензионерите.

21. Компјутерско описменување на пензионерите

- во 2023 година ќе се настојува да се оствари соработката со правни субјекти кои нудат помош и обука на пензионерите за компјутерско описменување;

- по потреба може и од страна на СЗПМ да се одржат и соодветни работилници.

VII

Програмата е од отворен карактер и може да се дополнува во текот на годината со прашања кои ќе се наметнат со својата актуелност.

VIII

Програмата е основа за подготвување на Финансискиот план за 2023 година.

За реализација на оваа програма надлежните органи и тела ќе поднесуваат периодичен и годишен извештај.

IX

Програмата влегува во сила од денот на донесувањето и ќе биде објавена во весникот “Пензионер плус” и веб-страницата на СЗПМ.

Скопје, декември 2022 година